

STALIŠČE DPTS O SMERNICAH ZA JAVNO NAROČANJE STORITEV PREVAJANJA, TOLMAČENJA IN LEKTORIRANJA, POSLANIH AVGUSTA 2020

Ljubljana 6. 10. 2020

Spoštovani!

Hvala za novo verzijo smernic. Opravičujemo se, ker odziv pošiljamo pozno. Uvodoma moramo sporočiti, da v Društvu prevajalcev in tolmačev Slovenije žal ne delimo vašega optimizma glede skorajšnjega sprejetja smernic. Pozna se, da se besedilu posvečamo po daljšem premoru in da se je izgubila rdeča nit razprave, ki smo jo vodili pred tem. Pripombe smo vnesli v samo besedilo smernic, v tem uvodnem sporočilu pa želimo opozoriti predvsem na naslednje teme:

- V spominu imamo, da smo se na enem od zadnjih sestankov dogovorili, da bo Ministrstvo za javno upravo (MJU) v smernice vneslo določbe o **sledljivosti**, saj je ta koncept za izvajanje in kakovost naših storitev ključen. Če prevajalec lahko naročniku oz. piscu izvirnega besedila zastavlja vprašanja o besedilu, ciljnem občinstvu ipd., se s tem odpravijo morebitne dvoumnosti, kar nedvomno prispeva k dvigu kakovosti prevoda. Hkrati sledljivost zagotavlja, da je prevod res naredil tisti, ki je bil na podlagi meril izbran na razpisu. Zato vljudno prosimo MJU, da v besedilo smernic uvede določbe o sledljivosti, ki so običajne na področju javnega naročanja.
- Nadalje želimo opozoriti, da so v smernicah uporabljene opredelitve in shema prevajalskega procesa, ki so povzeti po **standardu ISO 17100:2015**, katerega sprejetje so pred leti v Mednarodni organizaciji za standardizacijo (ISO) predlagale prevajalske agencije. V točkah 2.1 in 2.4 je treba standard izrecno navesti, saj ni prav, da omembe vira ni. Vire je treba navesti tudi za vse v besedilu navedene študije in sodbe. Opozarjamo še, da v letošnjem letu poteka revizija omenjenega standarda in bi veljalo počakati na njen konec, sicer bo v smernicah morda uporabljeno besedilo, ki bo že ob objavi zastarelo.
- Problematične ostajajo tudi določbe o **davku na dodano vrednost (DDV)**. Tu kognitivna disonanca med vašim in našim stališčem ostaja velika, saj vztrajamo, da predlagani sistem diskriminira zavezance za plačilo DDV. V pismu, v katerem Mitja Brezovnik z Ministrstva za finance (MF) dne 13. 5. 2019 odgovarja na vaše vprašanje o tej temi, piše: „Eno izmed meril za ugotavljanje ekonomsko ugodnejše ponudbe je tudi sama cena predmeta javnega naročila. Kako naj se določi kriterij cene (bruto ali neto), je predmet ureditve ter namena in ciljev zakonodaje, ki ureja področje javnih naročil, in ne davčne zakonodaje.“ MF torej ne vztraja, da mora biti cena določena v bruto obliki (z DDV-jem), in se čudimo, da MJU v točki 6.1.1 smernic pravi: „naročnik [mora] v razpisni dokumentaciji jasno povedati, kaj šteje za merilo za izbor. Primerno je, da naročnik kot merilo za oddajo določi ceno z DDV. Če ponudnik ni zavezanec za DDV, je njegova ponudbena cena tudi končna (bruto) cena. Pri tem tovrstna zahteva ni diskriminatorna, saj vsem možnim ponudnikom (zavezancem za DDV, nezavezancem za DDV in tujim ponudnikom) omogoča oddajo ponudbe pod enakimi pogoji. Obenem je tak način oddaje

javnega naročila tudi bolj gospodaren, saj je .. za naročnika ključna ponudbena cena, ki jo bo moral plačati (torej cena z DDV).“ Čudimo se, da kljub stališču MF vaše ministrstvo vztraja na presoji gospodarnosti izključno z zornega kota končnega naročnika, ne da bi upoštevalo tudi zorni kot državnega proračuna in ponudnikov prevajalskih oz. tolmaških storitev. V DPTS vztrajamo, da gre za diskriminatorno prakso, ki bo sedaj morda celo uveljavljena s smernicami. S tako prakso naročnik vnaprej postavi v slabši položaj ponudnike, ki so zavezanci za DDV. Podrobneje smo svoje stališče o tej temi predstavili v dopisu z dne 6. 9. 2020.

- Sprašujemo se, ali so **Ekonomski in finančni pogoji** iz točke 5.2 smiselni, saj so določbe o določenem najnižjem letnem prometu, računovodskih izkazih in zavarovanju poklicne odgovornosti do prevajalcev, tolmačev in lektorjev posameznikov diskriminatorni. Vsi namreč nimajo visokega letnega prometa, so normiranci in jim ni treba izdelovati računovodskih izkazov, prav tako pa tudi nimajo zavarovane poklicne odgovornosti, ker je trg zavarovalniških storitev na našem področju v tem pogledu še nerazvit. Ti pogoji so na primer smiselni, kadar mora ponudnik zagotoviti izvedbo projekta (recimo gradbenega), kjer mora imeti na voljo določena finančna sredstva za kritje visokih materialnih stroškov (nabava materialov, urejanje dokumentacije, dovoljenj itd.) že pred začetkom oziroma precej pred dokončanjem projekta. Takih stroškov pri storitvah prevajanja, tolmačenja in lektoriranja običajno ni. S takimi pogoji se naročnik tudi vnaprej odpove segmentu ponudnikov, ki so samostojni prevajalci z običajnim obsegom poslovanja.
- Pripombe imamo tudi na besedilo točke 8 o **neobičajno nizki ponudbi**. Ne strinjamo se, da se pri stroških dela kot bruto bruto plača upošteva minimalna plača po Zakonu o minimalni plači, saj smo prevajalci, tolmači in lektorji osebe z visokošolsko izobrazbo. Predlagamo, da se pri izračunu upošteva povprečna bruto plača. V zvezi s tem smo naredili naslednji izračun: povprečna bruto plača julija 2020 v dejavnosti M (strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti) je bila 2.084 EUR. Opravljene delovne ure na mesec (povprečje za Slovenijo za Q3 2019) so znašale 120 (tu so upoštevani dopusti, bolniške, prazniki itd.). Če od tega odštejemo 20%, saj mora prevajalec, tolmač oz. lektor poleg svojega osnovnega dela opraviti tudi druga dela (terminološko delo, administrativna dela itd.), se izkaže, da ima za prevajanje, tolmačenje oz. lektoriranje na voljo 96 delovnih ur na mesec. Za prevajalca ob normi 6 strani na dan to pomeni, da lahko v enem mesecu prevede 72 strani. Če želi zaslužiti zgolj povprečno bruto plačo, mora zaračunati 28,94 EUR na stran. Če ne odštejemo 20 % (in torej predpostavimo, da prevajalec zgolj prevaja, kar verjetno ne drži niti v primeru agencij), ugotovimo, da mora zaračunati 23,16 EUR na stran. Če pa namesto povprečne bruto plače vzamemo minimalno bruto plačo za leto 2020, to je 940,58 EUR, potem dobimo ceno 13,06 EUR oz. 10,45 EUR na stran, kar je pre nizko in na dolgi rok nevzdržno ter pravzaprav spada med neobičajno nizke ponudbe. Zato ni prav, da ste za izhodišče vzeli minimalno bruto plačo, ker nas ta avtomatično pripelje do neobičajno nizke ponudbe. Pri navedenem izračunu sploh nismo upoštevali, da je norma **do** 6 strani na dan in da jo je zlasti pri prevajanju težjih besedil v tuji jezik težko doseči vsak dan v mesecu.

- Na koncu se na vas obračamo s prošnjo, da nam pomagate oblikovati besedilo, ki bi pri **razvrščanju ponudnikov storitev** omogočalo, da bi vsi, ali vsaj večina s seznama izbranih ponudnikov prevajalskih, tolmaških ali lektorskih storitev, dobili delo. Zdaj je prevelik poudarek na ponudniku, ki je na prvem mestu, in že tisti, ki je na drugem, ne dobi skoraj nič dela. Na ta način prav kot posledica javnih naročil pride do izkrivljanja trga, saj se obseg del prvega ponudnika napihne in dokler njegov balonček ne počí, ostali ponudniki ostajajo brez dela. Razumeti morate, da se storitve, ki so predmet teh smernic, razlikujejo od npr. gradbenih del, in če prevajalec ali prevajalska agencija dobi v prevod eno besedilo, to ne pomeni, da mu oziroma ji je iz kakršnih koli razlogov upravičeno dati v prevod tudi naslednje besedilo, ki pride v prevod. Vsako besedilo je celota zase in je razdrobljenost naročil med več ponudnikov za kakovost storitve boljša kot v primeru, da je z delom preobremenjen prvi na seznamu. Na koncu se na vas obračamo s predlogom, da bi v smernice vključili mehanizem, ki bi omogočal, da bi vsi ponudniki, ki bi izpolnjevali pogoje in merila razpisa, imeli priložnost za naročnika tudi delati. Naročnik bi tako spoznal širši nabor izvajalcev in, če bi v proces javnega naročanja vključil še ocenjevanje kakovosti, bi sčasoma prišel do baze zaupanja vrednih izvajalcev. Tako, kot je sedaj, večino dela dobi prvouvrščeni ponudnik, vsi ostali pa ostanejo brez dragocenih izkušenj in nenazadnje dela. Naročnik pa je odvisen od enega ponudnika, ki ni nujno tudi najboljši, vsaj v vseh ozirih ne.

Spoštovani, v teh težkih razmerah, ko korona kriza vpliva na delo vseh nas, želimo, da bi smernice javnega naročanja na našem področju pripomogle k večjemu zadovoljstvu naročnikov in izvajalcev naših storitev. V trenutnih razmerah je sicer težko biti optimističen, saj sta se zadnja razpisa največjega proračunskega uporabnika, ki bo te smernice uporabljal, t.j. Službe za prevajanje Generalnega sekretariata vlade (v mislih imamo razpis 43020-4/2018 z dne 29. 3. 2019 in razpis 43020-5/2018 z dne 27. 5. 2019), končala z delnim bojkotom ponudnikov. Vsi, ki razmere vsaj malo poznamo, od samostojnih prevajalcev, tolmačev in lektorjev do prevajalskih agencij in celo zaposlenih v omenjeni službi, z veliko zaskrbljenostjo zremo v naslednje leto, ko našo državo čaka predsedovanje Svetu EU. Prav javno naročanje, kot se zdaj izvaja, utegne imeti slab vpliv na kakovost zagotavljanja naših storitev v obdobju, ključnem za Slovenijo. Prav tako težko rečemo, da javno naročanje dosega cilj odpiranja konkurence ter zagotavljanja gospodarne, učinkovite in transparentne porabe javnih sredstev.

Če bodo pričujoče smernice ponudile vsaj luč na koncu tunela, bo to v sedanji realnosti, ki je precej črna, zelo veliko.

Lep pozdrav,

Petra Česen
članica Izvršnega odbora DPTS

Barbara Rován
predsednica DPTS